

MVCRX02TC8YU

prvotní identifikátor

MINISTERSTVO VNITRA
generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky

Kloknerova 26, 148 01 Praha 414

Č. j.: MV- 17019-1/PO-OKR-2016

Počet listů: 14

Z P R Á V A

**o činnosti Hasičského záchranného sboru ČR na úseku preventivně výchovné činnosti
za rok 2015**

Praha 2016

Zpráva o činnosti HZS ČR na úseku preventivně výchovné činnosti (dále jen „PVČ“) za rok 2015 je zpracována na základě Pokynu č. 6/2015 k realizaci preventivně výchovné činnosti u Hasičského záchranného sboru České republiky.

Vyhodnocení realizace PVČ u MV-GR HZS ČR a jednotlivých HZS krajů je zpracováno na základě podkladů od jednotlivých pracovních skupin PVČ HZS krajů a pracovní skupiny PVČ generálního ředitelství.

V roce 2015 probíhala realizace PVČ obdobně jako v minulých letech ve dvou úrovních:

- systematické/pravidelné vzdělávání,
- projekty PVČ.

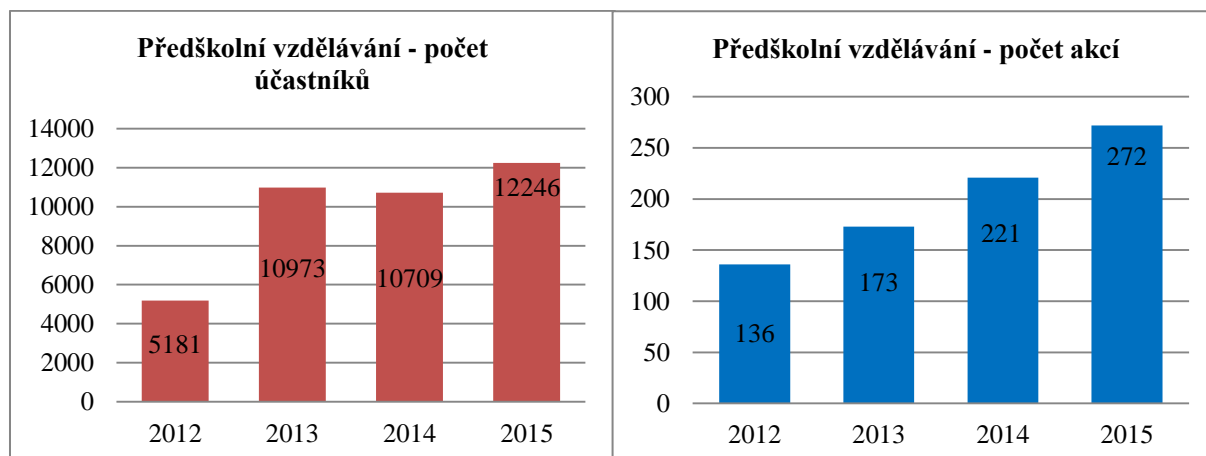
Pravidelné a systémové vzdělávání obyvatelstva

Vzdělávání dětí a mládeže

Tato forma je zásadní a HZS ČR ji považuje za základní pilíř celé přípravy obyvatelstva.

Předškolní vzdělávání

V roce 2015 HZS ČR pokračoval v dobře rozvinuté spolupráci s mateřskými školami. Základem přípravy, která probíhá dle platných vzdělávacích dokumentů, je seznámení dětí se základy bezpečného chování. Této aktivitě se věnovaly již všechny HZS krajů a v roce 2015 bylo celkem proškoleny 272 **mateřských škol s 12 246 žáky**, což je nárůst o **14,3 % žáků**. Ve velkém vzdělávacím cyklu „Bezpečnostní průprava dětí předškolního věku“ pokračuje již od roku 2013 HZS hl. m. Prahy. Projekt je zaměřen na přípravu dětí z mateřských škol a probíhá pod záštitou Magistrátu hl. m. Prahy. V rámci této akce bylo v roce 2015 proškoleny celkem 3 770 dětí.

Základní vzdělávání

V systému pravidelného vzdělávání došlo již k řadě změn a úprav, které specifikovaly výuku ochrany člověka za mimořádných událostí v mateřských, základních a středních školách. HZS ČR se vždy do těchto úprav aktivně zapojuje a dál usiluje o zlepšení výuky dané tematiky v rámci pravidelného vzdělávání.

Z tohoto důvodu byla v roce 2015 zahájena práce mezíresortní pracovní skupiny, která vznikla na základě úkolu Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2020 s výhledem do roku 2030“ (schválena usnesením vlády č. 805 ze dne 23. října 2014), na optimalizaci výuky problematiky bezpečnosti. Problematika bezpečnosti v sobě zahrnuje vedle ochrany člověka za běžných rizik a mimořádných událostí i bezpečnost silničního provozu, zdravotní přípravu, přípravu občanů k obraně státu a další. Členy této skupiny jsou zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“), Ministerstva vnitra, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva obrany, Ministerstva dopravy, Policejního prezidia ČR. Dále zástupci pedagogických fakult a České školní inspekce.

Cílem práce skupiny je zmapovat stávající situaci vzdělávání ve školách v oblasti bezpečnosti a navrhnout systémové změny a opatření k odstranění stávajících nedostatků a následně inovovaný systém legislativně ukotvit.

Skupina stanovila tři oblasti sledování:

- inspekční zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v oblasti bezpečnostních témat v mateřských, základních a středních školách (provedení: Česká školní inspekce),
- analýza podpory výuky „bezpečnosti“ ze strany zainteresovaných resortů (provedení: dotčené resorty),
- šetření zaměřeného na stávající pojetí výchovy a vzdělávání v oblasti bezpečnosti na základních školách v ČR prostřednictvím analýzy školních vzdělávacích programů (provedení: zástupci vysokých škol připravující budoucí pedagogy ve spolupráci s Českou školní inspekcí).

V současné době je pod vedením České školní inspekce pro školní rok 2015/2016 prováděno zjišťování a hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání v oblasti bezpečnostních témat. Realizace tohoto specifického úkolu se skládá ze dvou částí:

- z inspekčního elektronického zjišťování prováděného plošně ve všech mateřských, základních a středních školách,
- z prezenční inspekční činnosti realizované na vzorku uvedených druhů škol.

Na přípravě této inspekční činnosti a vymezení sledovaných oblastí se zástupci výše uvedených rezortů a institucí úzce podíleli.

Výsledky ze všech výše uvedených oblastí budou sloužit jako podklad pro návrh opatření směřující k optimalizaci výuky bezpečnostních témat v počátečním vzdělávání, který bude na konci roku 2016 předložen cestou Výboru pro civilní nouzové plánování a Bezpečnostní rady státu ke schválení vládě ČR.

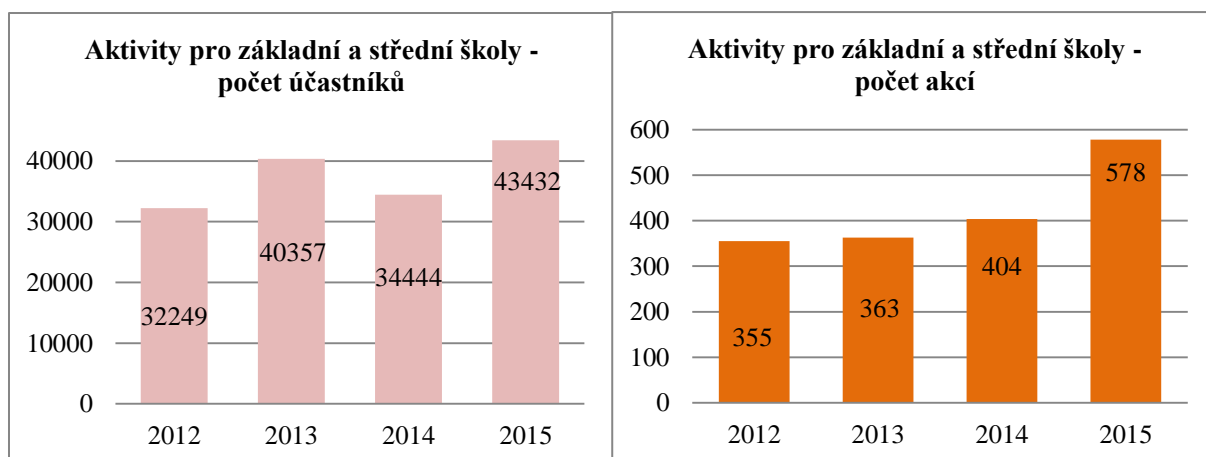
Střední vzdělávání

MV-GŘ HZS ČR nadále pracuje s MŠMT na možnostech revize rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání. Na základě posledních jednání se revize těchto programů předběžně plánuje realizovat od roku 2017.

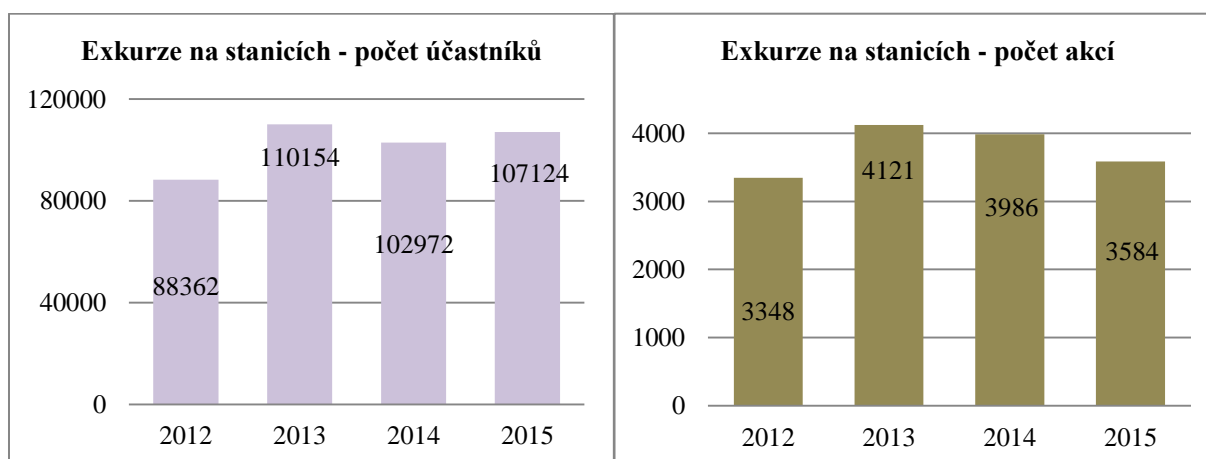
HZS ČR v roce 2015 i nadále stávající výuku problematiky ochrany člověka za mimořádných událostí podporoval projekty, besedami a přednáškami. Např. HZS Pardubického kraje se v roce 2015 zaměřil na školská zařízení nacházející se v zónách havarijního plánování, kde proběhly metodické přednášky a besedy s tematikou ochrany obyvatelstva a požární ochrany. Příslušníkům HZS Pardubického kraje se podařilo proškolit 2 668 žáků základních a středních škol a 60 studentů z vyšších odborných škol. Obdobně postupoval i HZS Moravskoslezského kraje, který již od roku 2014 takto pokryl bezmála 100 % mateřských, základních i středních škol v těchto zónách.

Zajímavým projektem pro žáky středních škol je multimediální představení „The Action New Generation“. Představení je koncipováno jako „show“ pro adolescentní mládež. V roce 2015 proběhlo natáčení klipů k této akci, kterých se zúčastnili příslušníci HZS Středočeského kraje.

V roce 2015 se v rámci **578 akcí** se této formy výuky **zúčastnilo 43 432 žáků** (do těchto akcí nejsou započteny údaje z projektu HASÍK CZ, které se vykazují v samostatné tabulce). Nárůst akcí oproti roku 2014 je o 22 %.

Školy mají stále v oblibě i možnosti exkurzí na stanicích HZS krajů, kde se prakticky seznamují s konkrétními činnostmi HZS ČR. V rámci exkurze účastníci vedle představení techniky obdrží informace o prevenci a sebeochraně při mimořádných událostech. V roce **2015 se těchto exkurzí účastnilo 107 124 osob**. Současně lze konstatovat, že se zvyšuje počet osob na jednu exkurzi a stoupá i zájem dospělé populace (např. zájmových skupin).

V přípravě žáků mateřských, základních a středních škol se velmi dobře osvědčily tzv. multimediální učebny, které jsou umístěny vždy na stanici HZS kraje (např. učebny HZS Jihočeského, Středočeského kraje a HZS hl. m. Prahy). Velmi dobře zde funguje propojení exkurze a získání vědomostí a naopak. Děti se hravou formou seznamují s prací hasičů a zároveň získávají vědomosti o sebeochraně. O oblíbenosti těchto učeben hovoří vysoký počet účastníků, např. učebnu HZS Jihočeského kraje navštívilo 3 600 žáků, učebnu HZS hl. m. Prahy navštívilo 1 738 žáků.

HZS ČR by měl do budoucna uvažovat o plošném vytvoření těchto učeben, neboť se v praxi velmi dobře osvědčily.

Příprava učitelů

Zárukou kvalitní výuky ochrany člověka za mimořádných událostí ve všech typech škol je kvalitní příprava učitelů, kteří by měli problematiku OČMU vyučovat.

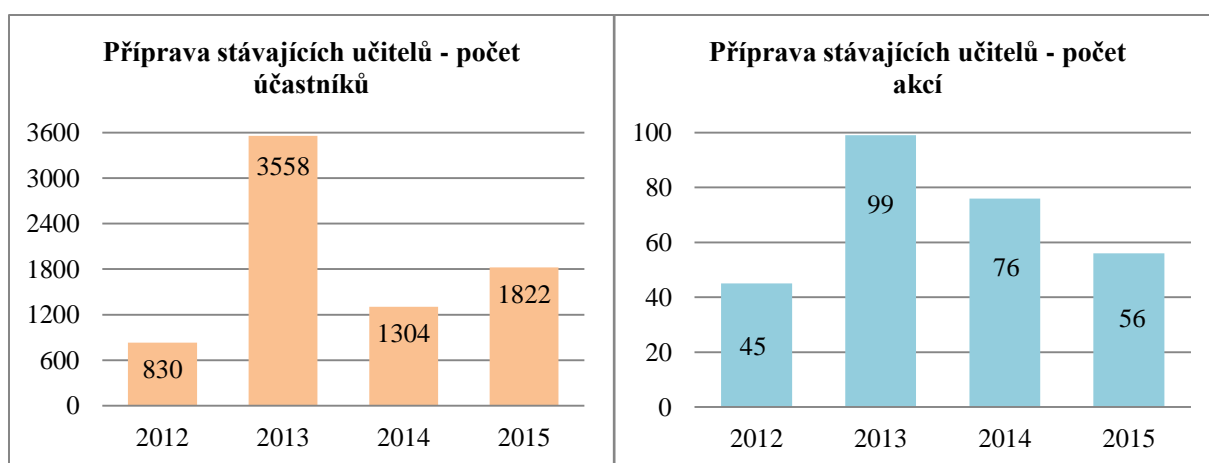
Pozornost je věnována:

- přípravě stávajících učitelů,
- přípravě budoucích učitelů.

Příprava stávajících učitelů

Příprava stávajících učitelů byla jednou z priorit HZS ČR v roce 2015. Ta probíhala nejčastěji podle akreditovaných vzdělávacích programů pro učitele základních a středních škol, které jsou obsahově zaměřeny více do praxe na vhodné formy výuky, metody práce, pomůcky a případně příklady dobré praxe. Kurzy jsou zařazeny do systému dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Kurzy jsou uskutečňovány buď v režii Národního institutu pro další vzdělávání (HZS ČR zajišťuje lektory z řad příslušníků), nebo v režii HZS ČR (dle akreditace udělené MŠMT v roce 2013).

V roce 2015 bylo celkově proškoleno **1 822 učitelů v 56 kurzech**, což je oproti roku 2014 nárůst o 39 %. Nastavení a zaměření kurzů je pro učitele poutavé, což se projevuje ve větším personálním naplnění jednotlivých kurzů. Vysoký počet proškolených učitelů v roce 2013 je dán především organizací plošných školení v gesci MŠMT (HZS ČR působil lektorsky), která reagovala na platnost aktualizovaného Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání.

Příprava budoucích učitelů

Oproti roku 2013 se zvýšila i spolupráce na plnění usnesení vlády ČR č. 734/2011 k začlenění tématik „Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova“ do studijních programů pedagogických fakult. V roce 2014 začali s vysokými školami nově spolupracovat HZS Plzeňského kraje, HZS Královéhradeckého kraje a HZS Pardubického kraje. HZS ČR nadále podporuje výuku lektorskou činností v bakalářských a magisterských studijních programech, tvorbou vzdělávacích materiálů, vedením a oponováním bakalářských a diplomových prací (viz tabulka Přehled aktivit HZS ČR vůči vysokým školám).

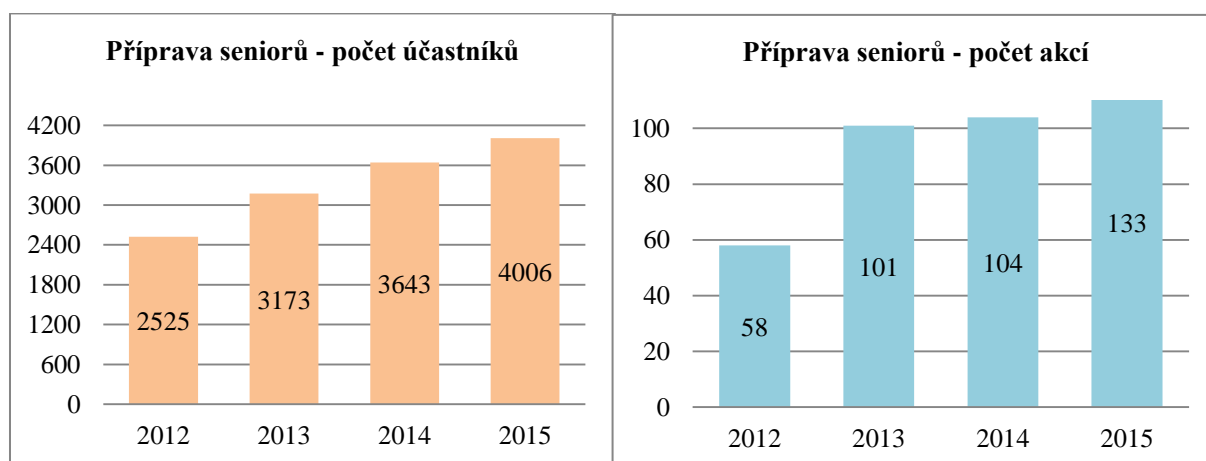
Přehled aktivit HZS ČR v roce 2015 vůči vysokým školám

	Škola	Lektorská činnost	Tvorba materiálů	Vedení a oponování prací
MV-GŘ HZS ČR	FTVS Univerzita Karlova v Praze	X	X	X
	České vysoké učení v Praze	X		X
	Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně		X	
HZS Moravskoslezského kraje	VŠB-TU Ostrava	X		X
	Slezská univerzita v Opavě	X		X
HZS Jihomoravského kraje	Univerzita obrany Brno	X		X
HZS Olomouckého kraje	Fakulta tělesné kultury Univerzita Palackého Olomouc	X		X
HZS hl. m. Prahy	Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze	X		
HZS Jihočeského kraje	Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s.	X		X
	Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích	X		X
HZS Plzeňského kraje	Západočeské Univerzity v Plzni	X		
HZS Pardubického kraje	VOŠ Ministerstva obrany v Moravské Třebové	X		
	VOŠ Gustava Habrmana v České Třebové	X		
HZS Královéhradeckého kraje	Univerzita Jana Amose Komenského Praha	X		X
HZS Středočeského kraje	České vysoké učení v Praze	X		X

Příprava a vzdělávání specifických skupin obyvatelstva

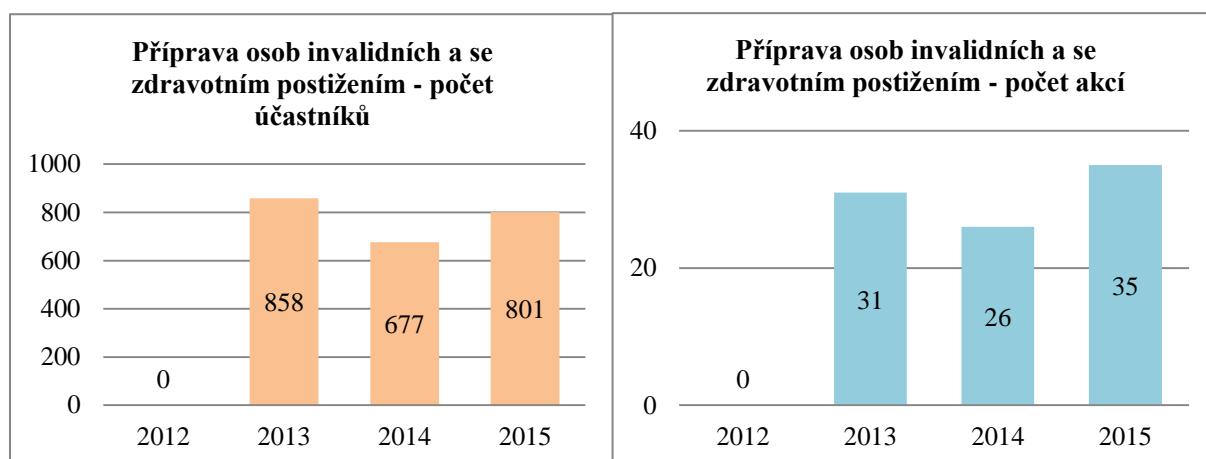
Dalším z hlavních úkolů roku 2015 byla příprava seniorů. Kromě toho se celkem 11 HZS krajů věnovalo i přípravě handicapovaných osob.

Na krajích probíhala příprava seniorů zejména formou přednášek a besed prostřednictvím „senior akademií“, univerzit třetího věku nebo ve spolupráci s občanskými sdruženími seniorů. Současně se osvědčilo při oslovení této specifické skupiny oslovit i vedení obce. Oproti roku 2014 se počet účastníků zvýšil o 10 %. Ke zvýšení počtu proškolených v této skupině přispěla i uskutečněná celostátní kontrola odboru prevence zaměřená na domy s pečovatelskou službou, při které v mnoha případech bylo provedeno mimo proškolení personálu i proškolení obyvatelů těchto domovů. V roce 2015 tak proběhlo 133 aktivit, kterých se zúčastnilo **4 006 osob**.

Příprava osob se zdravotním postižením probíhala u 11 HZS krajů, a to nejčastěji formou besed a přednášek. Vzhledem k mnoha druhům zdravotního postižení je beseda s uvedenou skupinou vždy velmi specifická a předávané informace je třeba uzpůsobit druhu postižení. Např. u HZS Olomouckého kraje proběhla ve spolupráci s Unií neslyšících beseda pro sluchově postižené občany, v rámci které byli mimo jiné seznámeni s možností registrace a využití tísňové linky pomocí SMS. U HZS Libereckého kraje proběhla ve spolupráci s organizací TyfloCentrum Liberec o.p.s. přednáška pro nevidomé spoluobčany. Zvláštní zřetel byl brán na to, aby si vybavení hasiče i všechny názorné pomůcky (např. požární hlásič, hasicí přístroj apod.) mohli osahat. U HZS Pardubického kraje proběhla v chráněném bydlení v Chrudimi a ve Slatiňanech a v budově o.p.s. CEDR v Pardubicích přednáška pro osoby s duševním onemocněním. Přednáška byla názorná za použití velkého množství obrázků a popisování dané situace.

V roce 2015 bylo obdobným způsobem uskutečněno 35 akcí, kterých se zúčastnilo **801 osob**.

Pozn. Příprava uvedených skupin statisticky sledována až od roku 2013.

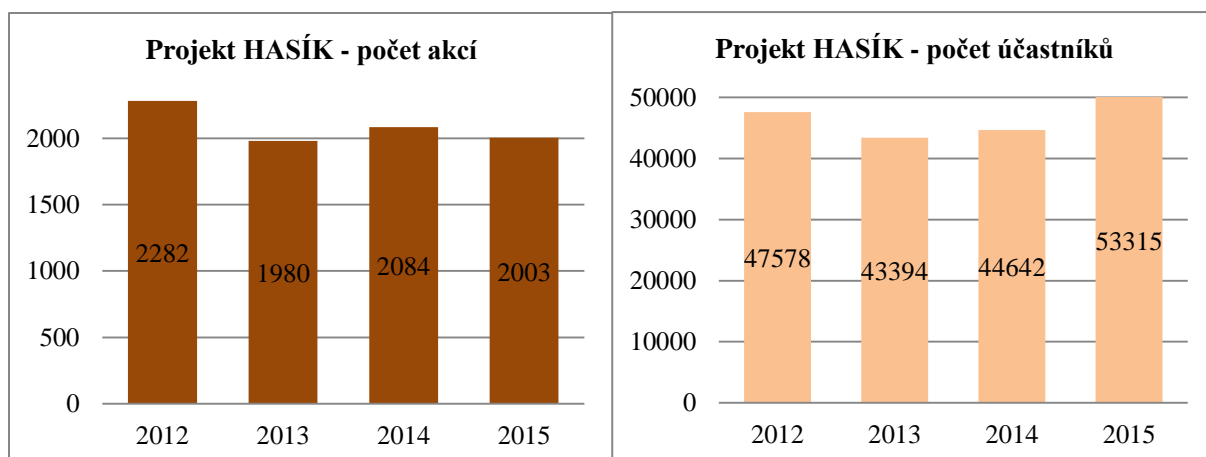
Doplňková forma vzdělávání (projekty PVC)

HZS ČR podporuje výchovu a vzdělávání obyvatelstva mnoha projekty. HZS krajů realizují vedle svých regionálních projektů i větší projekty, které jsou realizovány dvěma a více krajů. Jsou to:

V rámci projektu „Záchranný kruh“ bylo v roce 2015 v Karlových Varech otevřeno „Centrum zdraví a bezpečí“. Cílem je zajímavá, dobrodružná a atraktivní preventivně výchovná činnost a praktická příprava na běžná rizika i na rizika mimořádných událostí. Centrum je otevřeno široké veřejnosti, díky čemu tak mají všichni možnost seznámit se s riziky kolem nás a prakticky si vše procvičit.

K projektu „HASÍK CZ“ se v roce 2015 připojil HZS Ústeckého kraje a HZS Královéhradeckého kraje. Celkem je projekt již realizován u 10 HZS krajů. Naplno se také rozběhlo školení žáků středních škol. Tato cílová skupina klade vysoké nároky na přednášející instruktory. Instruktor pro tuto cílovou skupinu musí projít kurzem pro základní školy, určitou dobu působit v praxi, a až následně absolvovat kurz určený pro střední školy.

V roce 2015 se instruktorům povedlo navštívit 2003 tříd s 53 315 žáky (z toho 45 tříd bylo ze středních škol).

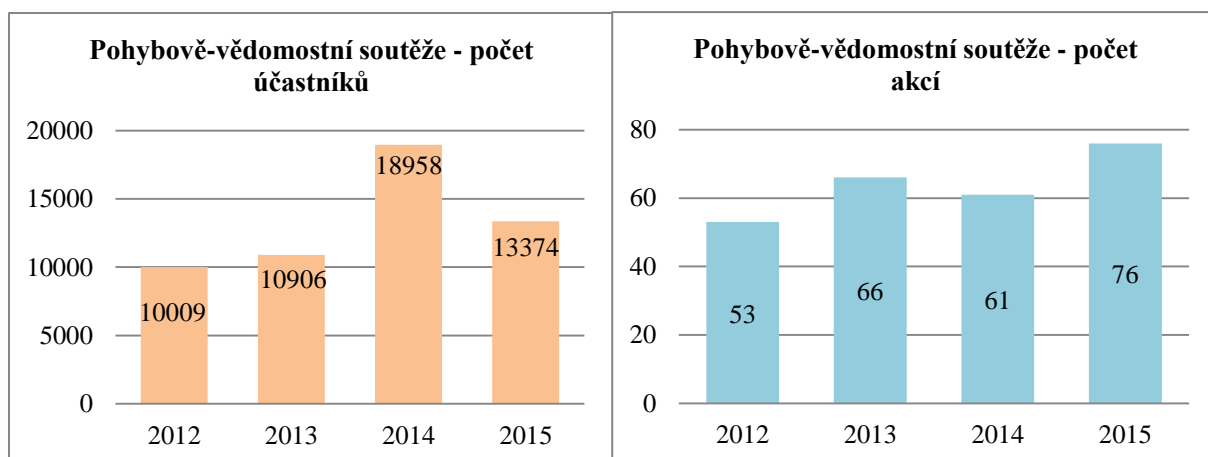
Soutěže

MV-GŘ HZS ČR v roce 2015 pořádalo celonárodní literární soutěž v rámci projektu „Dávají za nás ruku do ohně“, jejímž tématem bylo „Bylo, nebylo u hasičů“. Vyhlášení vítězů proběhlo v září 2015.

Velká prakticko-vědomostní soutěž proběhla ve dnech 22. – 25. 4. 2015 v Městském společenském domě v Kolíně, v rámci Výstavy o životním prostředí. Akce je zaměřena především na děti z mateřských a základních škol. Těto akce se poprvé zúčastnil (proběhlo již 7 ročníků) jako jeden z organizátorů i HZS Středočeského kraje, který do soutěže připravil vědomostní kvíz. Testy vyplnilo 4 158 dětí a 915 dospělých.

V roce 2015 se i díky výše uvedené soutěži zvýšil počet účastníků pohybově-vědomostních soutěží, které byly pořádány přímo jednotlivými HZS krajů, nebo byly HZS krajů spolupořadatelé těchto akcí. Pohybově-vědomostní soutěže slouží nejen k ověření jejich znalostí, ale jsou i výborným propagačním nástrojem HZS ČR. Dlouhodobě se realizací pohybově-vědomostních soutěží věnují HZS Jihočeského, Plzeňského a Ústeckého kraje. Tyto HZS krajů pořádají velké soutěže zakončené krajským kolem. U dětí i učitelů jsou tyto soutěže velmi oblíbené a v uvedených krajích se těší velké pozornosti.

V roce 2015 se jich zúčastnilo **13 374** soutěžících, což je oproti roku 2014 pokles o 29 %, ovšem v roce 2014 bylo vysokého počtu dosaženo pořádáním interaktivní vědomostní soutěže „Staň se záchranářem“ (účast okolo 11 000 dětí). Z dlouhodobého pohledu je patrný každoroční nárůst.

Informování občanů regionálními tiskovinami, rozhlasovými a televizními stanicemi

Z dlouholetých zkušeností HZS ČR vyplývá, že nejlepším nástrojem k předávání informací jsou regionální média. Spolupráce s celostátními médii nebo přímo s veřejnoprávní televizí se nedaří rozvinout. Toto je jedním z důležitých úkolů do dalších let.

Médiím bylo v roce 2015 poskytnuto 1 815 výchovných a vzdělávacích příspěvků, které se objevily v 74 radiových stanicích, 51 televizních (především regionálních) stanicích a v 487 tištěných médiích.

Jednorázové akce pro veřejnost

Jako každý rok i v roce 2015 HZS ČR pořádá pro veřejnost, kromě výše uvedených aktivit, další jednorázové akce, na kterých je veřejnost seznamována především s činností sboru. Většina HZS krajů již vlastní svůj mobilní stánek, kde účastníky seznamují se zásadami chování v případě vzniku mimořádné události. V roce 2015 proběhlo přes **220 velkých akcí, kterých se zúčastnilo 280 000 osob**. Mezi největší patří Výstava „Mobil salon“ v Českých Budějovicích, Den NATO v Ostravě a další akce typu „dny s IZS“, které se konaly v řadě měst po celé ČR.

Financování PVČ

Financování PVČ u HZS krajů je v dlouhodobém horizontu velmi rozdílné a odvíjí se zejména od přístupu jednotlivých ředitelů HZS krajů k této problematice. Celkově lze konstatovat, že se financování aktivit PVČ zlepšuje. Předpokládáme, že změna v přístupu k financování je způsobena několika faktory:

1. vytvoření pokynu generálního ředitele č. 6/2015 k realizaci PVČ u HZS ČR, kde je stanoveno jaká minimální částka je na aktivity PVČ třeba uvolnit z rozpočtu krajů,
2. změnou pohledu na celou problematiku PVČ – zvýšení její prestiže i vlivem uvolnění prostředků z rozpočtu MV-GŘ HZS ČR,
3. vznikem pracovních skupin PVČ dle výše uvedeného pokynu,
4. intenzivní práci koordinátorů PVČ, kteří zajistí potřebné finanční prostředky u jiných institucí.

V roce 2015 byly na PVČ z rozpočtu MV-GŘ HZS ČR uvolněny finanční prostředky HZS krajů. Celkem kraje obdržely 651 000,- Kč, dle stanoveného klíče (počet obyvatel/počet obcí na kraji). Finanční prostředky byly HZS krajů vyčerpány bezezbytku, a to především na pořízení materiálů pro PVČ (magnetické tabule, pracovní brožury, kalendáře pro seniory apod.).

FINANCOVÁNÍ PVČ ZA ROK 2015	
Celková částka	3 965 841,- Kč
Z rozpočtů HZS krajů	2 648 592,- Kč
Z rozpočtu MV-GŘ HZS ČR	651 000,- Kč
Mimorozpočtové financování*	666 249,- Kč

* Např. dotace od krajských úřadů, měst apod.

Závěr

a) *Financování*

Od roku 2016 je financování PVČ HZS krajů řešeno v rámci standardního rozpisu finančních prostředků MV-GŘ HZS ČR na HZS krajů. Z tohoto objemu HZS kraje vyčlení potřebnou částku na PVČ dle pokynu generálního ředitele HZS ČR č. 6/2015. V pokynu jsou stanoveny minimální částky na financování PVČ.

b) *Systém PVČ*

Systém PVČ doznal v roce 2015 značné změny, když byl 4. února 2015 schválen pokyn generálního ředitele HZS ČR k realizaci PVČ u HZS ČR. Nově vznikly pracovní skupiny PVČ (u MV-GŘ HZS ČR a HZS krajů), kde jsou zastoupeni příslušníci zainteresovaných odborů. Tato změna značně usnadňuje komunikaci mezi jednotlivými odbory HZS krajů (potažmo MV-GŘ HZS ČR) a napomáhá k odbourávání duplicit při PVČ.

c) Stávající problémy

Je zcela jednoznačné, že se aktivity celkově v PVČ rozvíjí. Domníváme se, že za tímto kontinuálním rozvojem stojí především pevné ukotvení PVČ v systému HZS ČR (jasně stanovené role) a současně nastavení financování této činnosti, ale především vysoké nasazení realizátorů PVČ, především koordinátorů PVČ HZS krajů.

Kvalitní personál a pravidelné financování může do budoucna zajistit, aby takto nastavený trend pokračoval. Fungující PVČ nejen že napomáhá ve snižování vzniku mimořádných událostí, k odvrácení paniky při jejich vzniku, k odbourání nevědomosti, jak předcházet a řešit mimořádné události, ale zároveň zvyšuje prestiž HZS ČR jako celku. Realizace PVČ sborem je také zárukou, že vedené vzdělávání bude probíhat po odborné stránce správně.